

8^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Αθήνα, 10-12 Νοεμβρίου 2011

Σάββατο, 12 Νοεμβρίου 2011, 17:00-19:00

Ανοικτή συζήτηση:

Επιστημονική ορολογία και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ)

Συντονίστρια: **Μαρίνα Πανταζίδου**, επίκ. καθηγήτρια Σχολής Πολιτικών Μηχανικών, ΕΜΠ

Συνομιλητές: **Αθανάσιος Δρίτσας**, καρδιολόγος, Ωνάσειο Καρδιολογικό Κέντρο, συνθέτης
Μιχάλης Μείμαρης, καθηγητής Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ, ΕΚΠΑ
Γιάννης Ριζόπουλος, δημοσιογράφος, Pathfinder TechnoΛογείν
Μενέλαος Σωτηρίου, μαθηματικός, Γενικός Γραμματέας Science View
Μάχη Τράτσα, δημοσιογράφος, Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ

2

Μιχάλης Μείμαρης, καθηγητής Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ, ΕΚΠΑ

Τι greeklish, τι φραγκοχιώτικα...

Τα Νέα Μέσα από κατασκευής τους, καθώς και για λόγους ευρύτερης διάχυσης της χρήσης τους στο παγκόσμιο κοινό, χρησιμοποιούν ως όχημα την αγγλική γλώσσα. Από τις απλές, «καθημερινές» έννοιες (internet, chat, videocall) έως και την ορολογία των γλωσσών προγραμματισμού και των λειτουργικών συστημάτων (style sheets, android, tags), το σύνολο της επικοινωνίας ανάμεσα στους ειδήμονες, αλλά και στους απλούς χρήστες, διεξάγεται στην αγγλική γλώσσα. Έχουν γίνει προσπάθειες για την απόδοση των βασικών και περισσότερο χρησιμοποιούμενων όρων στα ελληνικά, αλλά και πάλι πολλές λέξεις παραμένουν αμετάφραστες. Δεδομένης της διαρκούς ανάπτυξης των social media και των εφαρμογών της κινητής τηλεφωνίας, νέες έννοιες γεννιούνται σχεδόν σε καθημερινή βάση, προκαλώντας μια συχνά αζεπέραστη δυσκολία στη μεταγραφή τους στα ελληνικά.

Τίθεται κατ' αρχάς το ερώτημα εάν η απόδοση των όρων αυτών σε κάθε εθνική γλώσσα έχει νόημα και αν εξυπηρετεί κάποιον πραγματικό λειτουργικό σκοπό: αν δηλαδή το roke μεταφραστεί σε σκούνημα ή παραμείνει αμετάφραστο, ποια η διαφορά για τον μέσο, εξοικειωμένο με το περιβάλλον του facebook, χρήστη;

“Κάνε με add, στείλε reply, έλαβα sms, θα σε κάνω cc, το σύστημα crashare, τι θα πουν οι mutual;, πάτησα pause να τσεκάρω το chat αν είχε κατέβει το Div-X και κόλλησε”: διαμορφώνεται σιγά-σιγά (ή μήπως ραγδαία;) μια ολοκαίνουργια ορολογία που περνάει στον καθημερινό λόγο από την αγγλική γλώσσα αυτούσια -για λόγους ευκολίας και απλούστερης προσαρμογής στους κανόνες του πεδίου.

Στο πλαίσιο αυτό που διαμορφώνεται ή «επιβάλλεται» από τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), εντάσσεται και το ζήτημα της χρήσης των greeklish, για τα οποία θέλω να σας μιλήσω ξεφεύγοντας κάπως από τον τίτλο της συζήτησης, κρίνοντας όμως πως πρόκειται για ένα ενδιαφέρον γλωσσικό ζήτημα, που έχει μάλιστα προκαλέσει έντονες διαφωνίες στο παρελθόν. Τα greeklish, η γραφή δηλαδή των ελληνικών με χρήση λατινικού αλφαβήτου, μοιάζουν απόλυτα συνδεδεμένα με τις ΤΠΕ –κατά κύριο λόγο την επικοινωνία μέσω διαδικτύου και κινητής τηλεφωνίας. Εντούτοις, δεν πρόκειται για αμιγώς σύγχρονο φαινόμενο.

Ανατρέχοντας στην εποχή της πρώτης εμφάνισης του διαδικτύου διαπιστώνουμε ότι τότε, καθώς καμιά πλατφόρμα online επικοινωνίας δεν αναγνώριζε ελληνικούς χαρακτήρες, ήταν αναγκαία εκ των πραγμάτων η χρήση λατινικών χαρακτήρων για να επικοινωνήσει κανείς στο διαδίκτυο –έτσι

προέκυψε η σύγχρονη εκδοχή των greeklish που έκτοτε εγκαθιδρύθηκε μεταξύ των Ελλήνων χρηστών.

Έχει, ίσως, ενδιαφέρον να σημειώσουμε εδώ ότι τα greeklish έκαναν την εμφάνισή τους πολλά χρόνια πριν, επομένως δεν αποτελούν εφεύρεση της εποχής του διαδικτύου. Υπάρχει καταγεγραμμένη μαρτυρία για ένα -χαμένο σήμερα- χειρόγραφο της «Ερωφίλης» του 1595, αυτόγραφο του Χορτάση, στο οποίο ο συγγραφέας έγραψε το έργο του με λατινικό αλφάβητο, χωρίς όμως να είναι γνωστός ο λόγος για την επιλογή του αυτή. Χρήση λατινικού αλφαβήτου για ελληνική γραφή έχουμε επίσης στη Χίο τον 18ο αιώνα, τα λεγόμενα «φραγκοχιώτικα» (Langue Francochiotica), που απαντώνται κυρίως σε θρησκευτικά κείμενα και επιστολές. Κάτι παρόμοιο έκαναν και οι Λεβαντίνοι (πληθυσμοί Καθολικών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας) που διέμεναν στη Σμύρνη. Ενώ οι «μητρικές» τους γλώσσες ήταν τα Ιταλικά και τα Γαλλικά, η παραμονή τους σε εδάφη της Μικράς Ασίας όπου κυριαρχούσε το ελληνορθόδοξο στοιχείο τους ανάγκασε να χρησιμοποιούν ως καθημερινή γλώσσα τη δημοτική ελληνική. Η δυσκολία όμως με το αλφάβητο και την ορθογραφία, τους οδήγησε στη γραφή των ελληνικών με λατινικά για θρησκευτικούς σκοπούς, σύνταξη ιδιωτικών επιστολών, για καταγραφή τραγουδιών, ακόμα και σε συμβόλαια. Μάλιστα, την ίδια περίοδο, στη Σμύρνη έγινε απόπειρα να εκδοθεί και ελληνική εφημερίδα με λατινικό αλφάβητο. Τα στοιχεία αυτά έχουν αντληθεί από online κείμενο του Δημήτρη Νίκου.

Για να επανέλθουμε στην εποχή μας, οι ελληνικοί χαρακτήρες αναγνωρίζονται πλέον από όλα τα ηλεκτρονικά συστήματα, επομένως η αρχική ανάγκη που οδήγησε στη χρήση των greeklish δεν υφίσταται πια. Εντούτοις, η χρήση τους γνωρίζει ευρύτατη διάδοση ανάμεσα στο σύνολο των χρηστών των νέων τεχνολογιών, και κυρίως των χρηστών νεαρής ηλικίας. Επιπλέον, το πόσο τα greeklish έχουν «εισβάλει» στην καθημερινότητά μας ομολογεί και η χρήση τους από πιο επίσημους φορείς –αναφέρουμε εδώ τη διαφήμιση μεγάλης εταιρείας κινητής τηλεφωνίας, η οποία με τη χρήση αποκλειστικά greeklish προκάλεσε τις αντιδράσεις μεγάλου αριθμού καταναλωτών. Στα κοινωνικά δίκτυα διατυπώθηκε έντονη δυσαρέσκεια, επανήλθε στην επικαιρότητα η αγωνία για την ελληνική γλώσσα.

Η ίδια η Ακαδημία Αθηνών έχει κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου όσον αφορά τα greeklish και το μέλλον της ελληνικής γλώσσας και την κατάργηση, ουσιαστικά, της ορθογραφίας. Ανάλογες αντιδράσεις έχουμε συνηθίσει να ακούμε και να διαβάζουμε από φορείς της άκρας δεξιάς που αναφέρονται στην προάσπιση της ελληνικής γλώσσας για λόγους εθνικιστικούς. Η παρέμβαση-εκστρατεία της τηλεοπτικής εκπομπής «Ράδιο Αρβύλα» κατά της χρήσης των greeklish αποτέλεσε μια διαφορετική ματιά, καθώς το μέσο ήταν διαφορετικό και το κοινό επίσης ιδιαίτερο: μια μοντέρνα εκπομπή που απευθύνεται κυρίως σε νεανικό κοινό, τους προτείνει να μην χρησιμοποιούν τα greeklish, πηγαίνοντας κόντρα στη μόδα της εποχής. Πρωτοβουλία που τουλάχιστον φανερά δεν έχει κάποια πολιτική χροιά.

Διατρέχει άραγε πράγματι η γλώσσα έναν πραγματικό κίνδυνο από την τόσο ευρεία χρήση των greeklish; Κατ'αρχάς, είναι μάλλον υπερβολική η ταύτιση της γραφής με την ίδια τη γλώσσα. Τα greeklish δεν επηρεάζουν τις λέξεις, παρά μόνο τη γραφή τους. Επομένως, θα μπορούσαμε να διακρίνουμε τα ζητήματα που τίθενται σε αισθητικής και εκπαιδευτικής φύσεως. Λέγοντας αισθητικής φύσεως εννοούμε ότι τα κείμενα σε greeklish είναι δυσανάγνωστα, ειδικά τα πιο μακροσκελή, και ασφαλώς παραποιούν την εικόνα της γλώσσας, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μέσα από τόσους αιώνες διαρκούς χρήσης.

Το επιχείρημα υπέρ των greeklish είναι η ευκολία που προσφέρουν. Αυτό δεν ισχύει απόλυτα, σίγουρα όχι για τον χρήστη που μπαίνει σε αυτή τη νέα γλώσσα αφού έχει πρώτα κατακτήσει τη γνώση της ελληνικής. Η απόδοση του θήτα, για παράδειγμα, είναι πάντα ένα θέμα όταν γράφει κανείς στα greeklish: θ ή th; και πώς γράφεις «υπεύθυνα» χωρίς να ζαλίζεις τον παραλήπτη του μηνύματος; Ο καθένας επίσης ακολουθεί άλλον τρόπο απόδοσης των πολυάριθμων «ι» της ελληνικής γλώσσας... γιατί υπάρχουν και οι φανατικοί της ορθογραφίας που δεν αντέχουν να γράψουν με ένα «ι» ούτε στα greeklish!

Η ορθογραφία της ελληνικής ενδεχομένως να διατρέχει έναν πραγματικό κίνδυνο από την ευρεία χρήση των greeklish. Είναι γενική διαπίστωση ότι οι μαθητές αποφοιτούν με μεγάλα κενά στη γλωσσική τους εκπαίδευση, τα οποία σπανίως καλύπτονται από την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με τη χρήση των greeklish σε κάθε γραπτή τους επικοινωνία και έκφραση χάνουν πλέον οποιαδήποτε

επαφή με τη σωστή εικόνα της γλώσσας και συνακόλουθα τον αδιαμφισβήτητο πλούτο της, όπου έγκεινται και όλες οι δυσκολίες για την ορθή εκμάθησή της.

Το σλόγκαν της εκπομπής που προαναφέρθηκε κατά των greeklish είναι: «Ένα από τα λίγα πράγματα που μας έχουν απομείνει και για το οποίο μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι στη χώρα αυτή, είναι η γλώσσα μας!». Μπορεί ίσως να διακρίνει κανείς μια «εθνικιστική» τάση στη διατύπωση, αλλά όπως κάθε γλώσσα αξίζει να διατηρηθεί για λόγους πολιτιστικούς, ιστορικούς και κοινωνικούς, έτσι και η ελληνική αξίζει να παραμείνει ζωντανή, ασφαλώς όχι ανεπηρέαστη από τις εξελίξεις, αλλά αξίζει να της δοθεί η ευκαιρία να ζυμωθεί μέσα από τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων που τη χειρίζονται. Εφόσον, λοιπόν, δεν είναι πια απαραίτητο το «greeklish αλφάβητο», προς τι η χρήση του;

Υ.Γ. Μια διαφορετική ματιά στο ζήτημα, από την ανάποδη, επίσης όχι καινοφανής:

ΔΕ ΙΝΓΚΡΙΚ ΠΕΪΤΖ στο facebook

Χ: Χαλόου γκάις, χάου αρ γιού?

Ψ: χαχαχα δις ιζ βέρυ φάνυ!

Θυμίζει την επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας «Καραμανλήδεια» γραφή: Έλληνες που ζούσαν στις ανατολικές επαρχίες της Μικράς Ασίας έγραφαν τούρκικα χρησιμοποιώντας ελληνικά γράμματα, αντί για την παραδοσιακή αραβική γραφή της τουρκικής γλώσσας. Τα «Καραμανλίδικα» πρωτοεμφανίστηκαν το 1713 και έγιναν τόσο δημοφιλή, που διατηρήθηκαν επί δύο αιώνες.

ΕΛΛΗΝΟΦΡΕΝΕΙΑ

Top 20 Pasok Voters Countdown <http://t.co/E7hm1qPQ>

ΕΙΚΟΝΑ · ΗΧΟΣ · ΚΕΙΜΕΝΟ · ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ · ΣΥΡΡΟΤ

Ο Πασχάλης τηλεφωνεί στον Αποστόλη (19/10/11)

ΕΛΛΗΝΟΦΡΕΝΕΙΑ 0:55

Θα θέλατε να επενδύσετε €40 000 με μόνο €100?

Ανακαλύψτε τα πλεονεκτήματα της μόχλευσης. Παραλάβετε δωρεάν τον PDF οδηγό τώρα!

*Η διαπραγμάτευση FOREX/CFDs ενέχει σημαντικό ρίσκο

iFOREX
Online Trading Since 1990

ΚΟΜΕΝΤΣ ΑΡ ΦΡΙ

ΜΠΑΝΤΙΕΡΑ ΠΟΖΑ

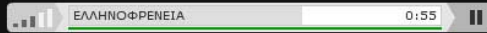
ΕΛΛΗΝΟ
ΦΡΕΝΕΙΑ

Top 20 Pasok Voters Countdown <http://t.co/E7hm1qPQ>

ΕΙΚΟΝΑ · ΗΧΟΣ · ΚΕΙΜΕΝΟ · ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ · ΣΥΡΡΟΤ

Ο Πασχάλης τηλεφωνεί στον Αποστόλη (19/10/11)

Θα θέλατε να επενδύσετε €40 000 με μόνο €100?

iFOREX
Online Trading Since 1990

Ανακαλύψτε τα πλεονεκτήματα της μόχλευσης. Παραλάβετε δωρεάν τον PDF οδηγό τώρα!

*Η διαπραγμάτευση FOREX/CFDs ενέχει σημαντικό ρίσκο

ΚΟΜΕΝΤΕΣ ΑΡ ΦΡΙ

View 1 more ▾

Facebook social plugin
ο/λ Ποξέξ

ΜΙΛΑ-ΧΡΕΣΕ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΕ
ΠΕΣ ΚΑΤΙ ΤΕΛΟΣ
ΓΙΑΝΤΑΝ
ΣΤΟΝ ΤΣΟΛΙΑ

ΔΙΚΟ ΣΑΣ

ΣΤΕΙΛΕ ΤΟ

ΦΑΡΣΑ (πρότεινε μια)

ΣΤΕΙΛΕ ΤΟ

#ELLIVE

Σχολιάστε στο twitter με #ELLIVE και το
twitt σας θα βγει εδώ...

Johxkam

@skaigr: Ο Καντάφι πέθανε από
σφαίρα στο κεφάλι (βίντεο)
[j.mr/0SJg5h](http://t.co/SJg5h) πρώτη φορά ακούω
τέτοια "ασθένεια", η σφαίρα μονής
της έφυγε; #ELLIVE